

Klemen Terézia

Áprilisi szokások és hagyományok

Április hónapja a megújulás ideje. Megérkeznek a fecskék, a vándormadarak. A kis bárányok is vígan ugrádoznak a gyenge, ízes fűvet kínáló réten, bár „a pásztorok félnek, mert még akolba szorulhatnak a bárányok a hidegtől”. A meteorológusok „tavaszho”-ként tartják számon áprilist, a régi székely-magyar naptár szerint „Szelek hava”-nak nevezik, eleink pedig (az Avisura szerint) a „Báránytor (Rügyezés) hava” elnevezést használták áprilusra. A Nap ekkor a Bika jegyébe lép.

Április 1. – Hugó napja: Ez a bolondozás napja

E napon az a szokás, hogy az emberek tréfásan bolondot csinálnak a másiktól. A beugratottakat nálunk április bolondjának, Olaszországban és Franciaországban áprilisi halnak (Poison d'Avril, illetve Il Pesce d'April) nevezik. Ez a népszokás már régóta megszokott, bár eredete nem tisztázott. Eredhet a bolondos áprilisi időjárásból, vagy abból, hogy a kelták idejében e napon bolondos ünnepeket ültek, de abból is, hogy IX. Károly 1564-ben az új esztendő kezdetét április 1-jéről január 1-jére tetette. Magyarországon kb. a XVII. század óta él április 1-je ünneplésének szokása.

Eleinte csak a gyerekeket viccelték meg, pl. elküldték őket a boltba egy-egy nem létező dologért, pl. esernyőmagért, trombitahúrért. Majd

a beugratottakat úgy csúfolták, hogy: „Április bolondja, május szamara...!”

Április 6. – Irén és Vilmos napja

Vilmos napját sokféle szemmel tartották a népi megfigyelők, s ha ezen a napon eső esett, abból bizony a babonát sem nélkülözve, szűk esztendőt jósoltak. Április a „hét tél, hét nyár” időszak, amikor az időjárásban szinte minden előfordulhat: a tikkasztó forróság éppúgy, mint a virágszirmokat megdermesztő, hirtelen haragú hózapor, vagy a zsenge növényeket fenyegető, erősebb hajnali lehűlés. „Április esője elkergeti a fagyot” – mondogatták a gazdaemberek, és sokféle a mennydörgésből is jó gabonatermésre következtek.

Április 12. – Gyula napja

Ez a nap az év 100. napja. A tisztaság, a takarítás napja. Ilyenkor kitakarítják a lakást, az ólakat és az állatokat is lemosásuk.

Április 14. – Tibor napja

Tibor napján, április 14-én ez a rigmus járta: „Tiborc király könyve szerint, ha zöldül a nyírfa, nem kell félni már a fagytól, akárki is írta”. Persze a szőlősgazdákat ekkor is a várható szőlőtermés érdekelte, így az ő mondókájuk szerint: „Ha Tibor napján virágos a cseresznyefa, virágos lesz a szőlő is”. A hagyomány szerint e napon szólal meg a kakukk. S ha ekkor

már szép zöld a vetés, akkor jó lesz a széna.

Április 24. – György napja

Áldott a Szent György, átkozott a Szent Mihály! – köszöntötték egymást április második felében a jószág kihajtására készülő pásztoremberek, annak tudatában, hogy amíg a sárkányölő György vitéz jeles névünnepe – április 24-e – az igazi meleg idő évadjának nyitányát jelöli, a szeptember végi Mihály arkangyal napja ennek a végét jelöli.

Április 25. – Márk, Pál napja

Ez a nap a kukoricavetés és a búzaszentelés napja. A pap a mise után a hívőkkel kivonult a határba, majd megszentelte a vetést, ezekből a megszentelt búzaszálakból vitt mindenki haza magával. Ennek a megszentelt búzának mágikus erőt tulajdonítottak, többek között gonosz űzésre használták.

Népi megfigyelések:

- április esője elkergeti a fagyot
- áprilisi hó, nem jó
- áprilisi hó trágyáz, márciusi szalmáz
- április hónap ha nedves, aratás lesz bő és kedves
- lucskos áprilist virágos május és száraz június követ
- áprilisban hét tél, hét nyár
- áprilisi zivatar kergeti a fagyot
- hideg április, rossz esztendő